MIÉRT NEM ÉRTIK MEG A SZAVUNKAT?

Ezen már sokan nem egyszer törték a fejüket s valóban megmagyarázhatatlannak is tünik eleinte, hogy miért is nem értik meg a mi szavunkat? Annak a magyar népnek a szavát, amelynek minden egyes gondolatát a becsületes jóhiszemüség hatja át. És mégis, ha végignézünk nemzetünk történelmén, ugy kétségbeesve kell megállapitanunk, hogy azon fekete gyászvonalként huzódik végig az egyes társadalmi osztályok és a szomszéd népek közötti félreértésnek kibontakozást akadályozó szelleme, amely nem egyszer könnyen végzetessé válható szerencsétlenségbe sodorta a magyart — a kölcsönös meg nem értés miatt.

De nem kell évszázadokra visszamennünk. Itt van előttünk a legutolsó két évtized tragédiája, mely ma is sokkal kevésbé ismert a nagyvilágban, mintsem hogy általános együttérzést kelthetne a magyar ügyekkel szemben. Tényként kell leszögeznünk, hogy itt a magyar ember szerény természetében van a hiba, amint azt a hozzánk beküldött felettébb érdekes levelekből ismét kénytelenek vagyunk megállapitani. Nem arról a néhány olvasóról szólunk itt, akik angol cikkeink helyett csupán személyes szórakozásuk szem előtt tartásával mást szeretnének olvasni lapunk legelős hasábján — hanem azok előtt kell kalapot emelnünk, akik angol cikkeinket azért nem tartják megfelelőnek, mert azokban a magyar lélek sirása jajdul fel. "A magyar ember pedig nem panaszkodik!" — irja egyik régi előfizetőnk s mi kénytelenek vagyunk elérzékenyülni ennek a konok kunkoponyának az idegeken végigfutó érvelése előtt.

Itt nincs pardon, itt nincs kimagyarázás: a magyar ember nem panaszkodik, még ha körme alól kibuggyan is a vér és a homlokán kiüt a halál verejtéke. Most is igy hozta a sors. Hosszu és szomoru volna mindazokat a körülményeket felsorolni, amelyek a magyar népet a mai nehéz helyzetbe sodorták. Jól tudjuk mindnyájan, hogy ha nem ültek volna idegen érdekeltségek a nyakunkon évszázadokon át, ha a társadalmi és vagyoni egyenlőtlenségek nem nőttek volna ijesztő kisértetekké a vésztjósló idők folyamán: ugy semmiesetre sem lehetett volna rábirni a magyar népet, hogy mások merész nagyhatalmi kalandjai vagy a saját politikai kisérletezéseinek müvirágból összelopkodott koszoruiért feláldozza önnön becsületét, országát, kicsinyke vagyonát, mindenét. És amikor már semmi sem maradt abból, amit még meghagytak a századok, akkor mindegyikünknek a szivéből szól az, aki azt mondja: a magyar ember tür, szenved és inkább belepusztul a fájdalomba — de ő nem panaszkodik!

Itt azonban álljunk meg egy pillanatra. És tegyünk csak ugy önmagunknak egy mély vallomást: mi magyarok tul falusiaknak tartottuk magunkat ahhoz, hogy a főleg személyeskedésekben kicsucsosodó "politikai" viták helyett a tényekkel, mint csalhatatlan alkotó vagy romboló erőkkel számoltunk volna, — mi magyarok mindig becsülettel végezvén a magunk munkáját, ha néha duzzogva is, de azért bizonyos gondtalan nyugalommal biztuk lehetőleg másokra a magunk életének irányitását, hogy a történelmi homokóra utolsó porszemének lepergése pillanatában is makacs kuruc büszkeséggel csaljuk önmagunkat: mi nem panaszkodunk. Hát ez nem áll. Meg kell értenünk végre, hogy nem panaszkodásra van szükség, hanem a világ közvéleményének tájékoztatására, amit mindeddig elmulasztottunk.

Igenis fel kell világositania minden kanadai magyar embernek angol környezetét a magyar viszonyokról — ha tényleg azt akarjuk, hogy valamire tartsanak bennünket. Mert ugyan kinek van becsülete embertársai előtt, hacsak meg nem becsüli önnönmagát és a saját fajtáját? És éppen ez az a pont, ahol a világ minden magyarjának meg kell értenie egymást. Meg kell éreznie mindegyikünknek, hogy a saját jól felfogott érdekünkben meg kell végre kéz a kézben indulnunk azon az uton, amely a magyar feltámadáshoz vezet. És ki ne hinne rendületlenül a magyar feltámadásban?

Nem volna természetesen okos politika, ha az ellenségeink ügyessége által félrevezetett közvélemény legtöbbször kedvezőtlen hangulatába mi magunk igyekeznénk beledobni néhány megértést kereső jeremiádot, amivel amugyis csak az ellenkező eredményt érnénk el. Azonban ha az angolszász világnak olyan tekintélyes kiválóságai, akik a magyar helyzet alapos tanulmányozása alapján barátainkká szegődtek, néhanapján egy-egy cikket adnak közre a magyarság érdekében: akkor nemcsak életbevágó fontosságunak tartjuk annak közlését a Kanadai Magyar Ujság hasábjain, hanem egyenesen ugy érezzük, hogy azt minden kanadai magyarnak kötelessége minél nagyobb körben megmutatni, hogy ezáltal minél több uj és megértő barátot szerezzünk a magyar igazságnak és egyuttal önnönmagunknak.

Nem csodálkozunk azon, ha akad nem is egy honfitársunk, aki kedvszegetten jajdul fel: hosszu és nagy horderejü esztendők sulyos baklövései után ugyan minek is panaszolnánk el bajainkat most, amikor minden késő és még azok sem segithetnek rajtunk, akik azelőtt tudtak volna ... Nem csodálkozunk tehát azon, ha egynémelyikünkből méltán tör ki a halálrasebzett magyar dacos elkeseredése: mi nem panaszkodunk! De ugyanakkor le kell szögeznünk, hogy nemcsak ábrándos hazafiak, de rideg számokkal, merő tényekkel dolgozó szaktudósok szerint is egy szép napon mégis csak felvirrad a magyarnak — ha mi is ugy akarjuk. Akarni kell tehát. Ugyanazzal a hajthatatlan konoksággal, amivel megtagadjuk a panaszt még most is, amikor a körmünk alól kibuggyan a vér és homlokunkon kiütnek a haláltusa verejtékcseppjei — akarni kell minden magyarnak, hogy minél több ember az igazi oldaláról ismerje meg a magyar tragédiát.

És amint nekünk szivünk parancsolta kötelességünk, hogy árgus szemekkel figyeljük az angol sajtó magyarbarát megnyilatkozásait, éppenugy tartsa minden olvasónk hazafias kötelességének, hogy a lapunk első hasábján közölt angol cikkeket necsak elolvassa angol tudásának gyarapitása céljából, hanem mutassa be minél több kanadai ismerősének. Mondanunk sem kell talán, hogy még akkor is ha esetleg tévesen és ránknézve kedvezőtlenül tájékoztatták az illetőket, igen sok eredményt érhetünk el, ha arra a nagy sajtószervre hivatkozunk amelynek szivességéből közöljük angol cikkeinket. Mert ma már nemcsak az angol napilapok nagy része, hanem Amerika és Kanada valóban közvéleményt formáló sajtója is megmozdult mellettünk és igazán sok mulik rajtunk, ha felhivjuk ezekre ismerőseink figyelmét. Nem panaszkodásról van tehát szó, hanem csak arról, hogy változtassuk meg eddigi szerénykedő, visszahuzódó, bizonytalan viselkedésünket, mert különben ugy járunk, mint az a néma gyerek, akinek a szavát még az anyja sem értette meg.

FELLEGEK AZ ANGOL ÉGBOLTON

Rövidesen hat hónapja, hogy az angol munkáspárt, noha nem rendelkezik többséggel a parlamentben, vállalkozott a kormányzás átvételére. Fél év aránylág rövid idő gyökeres reformok keresztülvitelére, de elég ahhoz, hogy egy kormány megmutassa: tud-e segiteni azokon a régi bajokon, amelyekért, mig az ellenzék padjain ült, az elődjét, kiméletlenül támadta

A MacDonald-kormány félévi mérlege azonban nem sok eredményt tud felmutatni Anglia gazdasági helyzete ma sokkal sulyosabb, mint volt ez év tavaszán, s a munkanélküliség nemhogy csökkent volna, de megnövekedett. A szén és a textilipar megszólaltatta a vészszirénákat: ha változás nem történik, kénytelen lesz az üzemeket bezárni. Tehát a munkanélküliség ujabb növekedése fenyeget. A foglalkozást keresők százezrei szeretnének kivándorolni Kanadába és Ausztráliába de a dominiumok nem hajlandók megengedni az angol munkások betelepülését, indokul hozva fel, hogy saját munkásaik is nehéz helyzetben vannak. Hasztalan lépett közbe MacDonald személyesen a kanadai kormánynál, a sorompók tovább is zárva maradnak.

A KANADAI RENDŐRSÉG TEHETETLEN AZ AMERIKAI BETÖRŐKKEL SZEMBEN

Ugy Kelet- mint Nyugatkanada nagyobb városaiban egyre fokozódik az elkeseredés a hatóságok tehetetlenségével szemben, amennyiben a betörések és rablások néhol immár teljesen chicagói méreteket öltenek. A büntetteket kétségkivül valódi "szakemberek" követik el olyan utánozhatatlan ügyességgel, amire csak az amerikai nagyvárosokban fenálló betörőiskolák minden hájjal megkent tanitványai képesek.

Általábanvéve az a vélemény alakult ki, hogy csakis arról lehet szó, hogy jónéhány börtöntöltelék átszökött Kanadába az Egyesült Államokból és itt kihasználja az alkalmat és a szerintük még falusi szinvonalon álló becsületes együgyüséget. Legutóbb például a zsebmetszők aratnak egész Kanada szerte és a villamoskalauzoktól, tejkihordóktól a nagyáruházakban tolongó karácsonyi vásárlóközönségig minden utjukba eső ember zsebéből a sajátjukéba varázsolják át a bugyellárist, anélkül, hogy az áldozat észrevenné

OLASZORSZÁG BÜNEI NAGYRUMÁNIA ELLEN

A Lupta cimü bukaresti lap két ujabb cikket hoz Olaszország ellen. Egyik cikkében felsorolja Olaszország mindeddig elkövetett bünét az uj Nagyrumánia ellen, amelynek során Olaszország odáig ment, hogy még a rumán királyi házat is megsértette, amikor néhai Ferdinánd királynak már bejelentett látogatását Mussolini kormánya egyszerüen lemondotta. Mussolini legujabban is állandóan Románia ellen lép fel karöltve a magyarokkal. Ez ellen az olasz magatartás ellen a rumánok részéről természetesen reakció fog következni, mert a rumánok tudni akarják, vajjon Olaszországban egy hamis, avagy loyalis baráttal birnak-e? A következő cikkében a rumán lap érthetetlennek találja, hogy amikor az egész francia és angol közvélemény Magyarország ellen fordul a keleti jóvátétel kérdésében, az olasz sajtó mégis Magyarország mellé áll. Mussolini ugylátszik a szél ellen megy holott a szél ellen nem lehet hajózni, már pedig Európa fölött a béke szele fujdogál.

KREJCAREK DOKTOR TALÁLMÁNYA

IRTA MARÓTHY JENŐ

Szép falu Pribely a zólyomi hegyek között. Van egy harang lába, melyet önkéntes munkával emelt a község lakossága, hogy ne legyen kénytelen minden délben a toronyba menni harangozni. Ez az egyetlen harangláb a Felvidéken, amit grátisz épitettek, — nem csoda tehát, hogy az ingyen napszámosok tiszteletből annyi pálinkát ittak munka közben a község kontójára, hogy a harangláb háromszor annyiba került, mintha márványból készxlt volna.

Azonban ennél sokkal nagyobb nevezetessége Pribelynek Krejcarek doktor. Nem azért, mert doktor és nem azért, mert Krejcarek. Oh, ebből a két spécieszből elég nagy termés van a „Stariho horá" alatt. De Krejcarek doktor nem valami közönséges orvos. Roppant nagy tudománya van annak. Alig érkezett meg a faluba, mindjárt kiirta egy táblára, hogy mikor rendel (—Ezt csináld utána, Ja nó!) hogy mit kér egy zápfog eltávolitásáért (—No már ezt olcsóbban "eltávolitja" a kovács mühely mögött Zeleznyák!) és hogy mi az ára egy villanyozásnak végül, hogy 30 koronáért megmondja ő mindenkinek, hogy ha egyszer gyereke lesz: fia-e vagy lánya fog-e születni.

Hát a sok mindenféle jónak elég bámulója akadt. Megcsodálták az üvegszekrénybe kitett fogsort s nagyokat pöktek hozzá a palánkra. Kotuljak Palyo a villanyozást is kipróbálta és nem volt valami különös véleménye róla; — Ha az ember elcsuszik a havon s a két könyökére esik; az is van akkora csoda! — No de annál nagyobb feltünést keltett a hirdetmény utolsó pontja, mely egy világrejtély megoldását igérte a pribelyieknek: — hogy tudniillik fiu-e avagy lány?

— Az ördögbe is! — kiáltotta Sztrakvos, a község pénztárosa — erre már magam is kiváncsi vagyok.

— Hát eredj be és kérdezd meg tőle! — biztatták az atyafiak.

— Hm — vakaródzott Sztrakvos, — csak tudnám, hogy kezd hozzá. Menjen először más.

— Eredj, hát te Pampuska!

— Majd! Hogy kivágjon belőlem valamit.

— Tökfilkó! Hiszen doktor ez, nem mészáros.

— Bánom is én. Eredj be te ha olyan nagy kedved van hozzá!

— Már olyan bolondot nem teszek!

Egyszóval bármekkora volt is az érdeklődés, hiányzott a hozzáváló bátorság. Sztrakvos Pampuskát biztatta, Pampuska Kotuljakot, Kotuljak pedig azt mondta, hogy ő bizony nem megy.

Asszonyok jöttek arrafelé. Licska Szamo őket kezdte puhitani.

— Nézzétek csak ezt a csodát! Ugyan menjetek be és kérdezzétek meg tőle.

— Hogyisne! — takargatták az arcukat szégyenlősen a menyecskék. — Nem vagyunk mi olyan szemérmetlen verebek!

De amit egyszer a fejébe vett a falu, annak puhára kell főlnie valamelyik kobakban. Pribelyen rendesen Szklavinya Palyo kobakjában.

— Ejnye, hát mit is kéne itt csinálni? — tünődött Palyo, s két ujja végét a két orrlyukába dugta.

— Aha, már gondolkozik!— lökte meg Sztrakvos felcsillanó szemekkel Pampuskát.

— Mindjárt ki fogja találni! — intett vissza boldogan Pampuska.

— Hát gyerekek! — szólt Palyo. — Hozzátok elő Hrncsiart! Először az fog bemenni a doktorhoz.

Hrncsiar volt a falu bolondja. Ilyen is akad a legtöbb faluban, de nem mindenik tudja ugy eltalálni a módját, mint Hrncsiar.

Elhozták tehát valami istálló ból Hrncsiart.

— Te Gyuro! — szólt hozzá Szklavinya. — Be fogsz menni az orvoshoz és megmondod neki, hogy tudni akarod, ami a tábla végén van.

— Hm, de nekem nincs pénzem! — forgatta ki a zsebeit Hrncsiar.

Amiből aztán kiderült, hogy Hrncsiar nem is olyan nagy bolond, mint amilyennek tartják általában.

— Nekem sincs! — intett elutasitóan Szklavinya, amiből viszont mindenki láthatta, hogy ő se olyan okos, mint amilyennek tartja magát.

— Hát akkor mit csináljunk? — morogta kedvetlenül Pampuska.

Sztrakvos, a pénztáros, hangosan lélekzett s végre megszólalt.

— No,no ... Hiszen nálam volna egy pár korona ... De az a községé ... Hanem, ha irást adtok róla, hogy visszafizetitek akkor ...

— Semmit se fizetünk vissza — kiáltották egyszerre hárman is.

Szklavinya befogta az orrát s gondolkodott.

— Eh, hát a községnek is csak megérhet harminc koronát ha megtud valamit, amiről még a palojlai bakter se tudja, hogy mi fán terem.

— Én nem bánom! — vonogatta a vállát Sztrakvos s nagy kinnal előnyálazta bugyellárisából a harmincat.

— Nesze!

Hrncsiar eltünt az ajtóban s vagy egy negyedóra mulva széles arccal került elő.

— Fiu! — mondotta vigyorogva.

Azután hozzátette:

— És nekem nincs is feleségem.

Törődött is most valaki azzal hogy van-e Hrncsiarnak felesége.

— Beszélje! Hát hogy volt, mint volt? Mit csinált veled?

—Semmit. Először megnyomta a hüvelykujjával hátul a tarkómat, utána a térdemre ütött s azt mondta: — Fiu!

— Mást semmit se csinált?

— Semmit!

— Biztos, hogy semmit?

— Mit csinált volna? — méltatlankodott Hrncsiar. — Hiszen mondom, hogy nekem nincs feleségem.

— Szamár! — kiáltott rá Pampuska. — Ha nincs feleséged, lehet még! Ámbár gebedjek meg, ha tiz faluban hozzád megy valaki.

Néha egy szó az egész falu véleményével találkozik s erejében megszázszorozva repül el utjára.

Máskor pedig egy gondolat titokban bejárja az egész falut s azokat is elválasztja egymástól akik ugyanazt tartják róla, mint szomszédaik.

Most a gondolat is, a szó is Pampuskáé volt.

Krejcarek doktor páciensei hirtelen elszaporodtak Pribelyen.

A páciensek pedig semmiképen se hasonlitottak a régi pribelyiekhez.

Zárkózott, titkolódzó emberek voltak.

És nyakig ültek mindenféle nyavalyában.

Kinek a foga fájt, kinek a dereka, kinek a keresztcsontja. Volt, aki étvágytalanságról panaszkodott, ha nagyon faggatták. Szklavinyáné a lapockája alatt érzett szúrásokat, bár szemre majd széthasadt az egészségtől. Sztrakvosné a lépe tájékán tapasztalt valami különös bizsergést, sőt maga a kövér Pampuska is olyasmit mondott, hogy neki valami belső változása lehet, mert éjjel-nappal fél. Alig volt már ember Pribelyen, aki ne panaszkodott volna az egészségére. A járvány eleinte csak a fiatalok között dühöngött, később azonban az öregek is felszedték s mentek vele Krejcarek doktorhoz, mint az üzött vad. Mindenki Krejcarek doktorhoz kivánkozott. Ő volt az a próféta, aki szomjuságot támasztott, hogy mindjárt el is olthassa. És jó próféta lehetett, mert mindenkinek jutott az orvosságából.

De már hogy milyen orvosságot osztogatott, azt sehogyse tudta egyik beteg a másikból kivasalni.

— Ezt s azt, — mondották az atyafiak szórakozott arccal egymásnak s mentek az utjukra,— "herbateáért", "égetett pálinkáért" vagy épen azért, ami ha marabb akadt a nyelvükre.

Otthon azonban, szük családi körben, annál nagyobb érdeklődéssel fordult férfi és asszony egymáshoz.

— No, mit mondott? — kérdezte fojtott hangon az esteli lencse mellől Csrpák Palyo a feleségétől.

— Lány! — bökte ki aggodalmasan az asszony.

— Lány?! — orditott Palyo s ugy vágta csajkáját az ajtóhoz, hogy a kanál a mestergerendáig repült, a csajka leütötte a konyhalámpát s a lencse pedig ott maradt lógva a szemöldökfán, mint a méhraj.

No de nem baj: Csavinyáéknál se volt jobb világ a szomszédban.

— Fiu?! — tépte a köténynyt magáról felbőszülten Csavinyáné. — Négy lokaj után megint fiu? — Hát az főzzön neked ezután káposztás galuskát, akit a fejelágyára ejtettek.

S rohant az országuton keresztül az anyjához.

Az országuton pedig ugyancsak lábbal állt felfelé a béke.

Sztrakvos vastag bottal kergette maga előtt Sztrakvosnét s torkaszakadtából kiáltozta:

— Nekem nem kell lány! Nekem nem kell lány!